

Rudá věž smrti přešla do správy Národního památkového ústavu

TISKOVÁ ZPRÁVA

Ostrov, 5. září 2025

Národní kulturní památka Rudá věž smrti v Ostrově je nově ve správě Národního památkového ústavu. Symbolicky mu ji dnes předal ministr kultury Martin Baxa. Areál, kterému dominuje sedmipatrová věž z červených cihel, ve které vězni bez jakýchkoli ochranných pomůcek zpracovávali radioaktivní rudu, je připomínkou utrpení politických vězňů v 50. letech 20. století. Zanedbaný areál musí projít rozsáhlou obnovou s cílem památku v budoucnu otevřít pro veřejnost i s novou stálou expozicí.

„Po letech složitých jednání jsme dosáhli výsledku. Rudá věž smrti už nebude chátrat – stane se trvalou připomínkou obětí komunistického režimu a jasným poselstvím, že svoboda a lidská práva nikdy nesmějí být považovány za samozřejmost,“ uvedl ministr kultury Martin Baxa.

Ministerstvo kultury zajistí financování památkové obnovy. Národní památkový ústav připraví projektovou dokumentaci a z prostředků poskytnutých zřizovatelem zajistí památkovou obnovu budovy a bude ji provozovat. Obsah stálé expozice připraví Národní muzeum. Cílem je vytvořit autentické místo paměti, které bude vzdělávat i varovat před zneužíváním moci a nesvobodou.

„Rudá věž smrti je výjimečnou národní kulturní památkou. Jejím převzetím do správy získává Národní památkový ústav možnost zajistit její odbornou obnovu a dlouhodobou ochranu. Nechceme ji zachovat jen jako technický unikát, ale především jako silné místo paměti, které budoucím generacím připomene cenu svobody,“ zdůraznila generální ředitelka Národního památkového ústavu Naďa Goryczková.

Národní památkový ústav nyní připravuje investiční záměr na projektovou přípravu komplexní obnovy památky. Prvními nezbytnými kroky bude odstranění statických poruch objektu, oprava poškozené krytiny střechy a prověření možnosti napojení areálu na inženýrské sítě. V budoucnu by v areálu mělo vzniknout také důstojné návštěvní a edukační centrum včetně potřebného zázemí.

Po zajištění bezpečného pohybu v areálu plánuje Národní památkový ústav Rudou věž smrti zpřístupnit v omezené míře veřejnosti. Památka bude zapojena do Jáchymovského pekla a bude aktivně připomínat i další významná výročí událostí spojených s působením totalitních režimů.

Slavnostního předání památky do správy Národního památkového ústavu se zúčastnili ministr kultury Martin Baxa, generální ředitelka NPÚ Naďa Goryczková, předseda ČÚZAK Karel Štencl, předsedkyně Konfederace politických vězňů Milena Blatná, generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš, ředitel PNP – Muzea literatury Michal Stehlík a řada dalších čestných hostů.

Rudá věž smrti své jméno získala kvůli vysokému počtu životů, které si vzala. Areál byl vybudován v roce 1951 a jeho hlavním účelem bylo zpracování uranové rudy vytěžené v okolních lágrech. Provoz byl přísně střežen a vázal se na tehdejší mezinárodní závazky vůči Sovětskému svazu – veškerý vytěžený uran byl odvážen na východ.

Na stavbě i následném provozu se podílely tisíce vězňů z okolních pracovních táborů, zejména z nechvalně proslulého tábora „L“ (Vykmanov II). Šlo o tzv. tábory nucených prací, kam byli posíláni političtí vězni, včetně těch, kteří se provinili jen „nevhodným názorem“, vírou nebo občanským postojem. Podmínky v táborech byly kruté: dlouhé směny v radioaktivním prostředí, hlad, zima, šikana dozorců a záměrné ponižování. Následky si vězni nesli celý život – mnozí zde zemřeli nebo podlehli nemocem krátce po propuštění. Zdejšími pracovními tábory prošlo na 70 tisíc vězňů – tzv. „muklů“ – mužů určených k likvidaci. Granulace rudy se prováděla mechanicky, v suchém stavu, postupným drcením v deskových drtičích a na vibračních sítích. Jednalo se o nepřetržitý třisměnný provoz a denně se zpracovalo cca 5–6 tun smolince. Celkem bylo z OTK dle propočtů vězňů odvezeno v letech 1951–56 cca 300 000 tun gravitačního koncentrátu a aktivního granulátu. Odhaduje se, že pracovištěm prošlo na 1500 mužů. Průměrný počet lidí v táboře byl cca 300 osob. Průměrná délka jejich pobytu zde byla minimálně rok a půl až tři roky.

Národní kulturní památka Rudá věž smrti byla v roce 2019 zapsána na Seznam světového dědictví UNESCO v rámci Hornického regionu Erzgebirge/Krušnohoří. Její význam tedy přesahuje hranice České republiky – připomíná nejen průmyslovou a hornickou tradici, ale především temnou kapitolu našich moderních dějin.

KONTAKT

Jana Malíková, tisková mluvčí MK, tel. 606 752 051, jana.malikova@mk.gov.cz

Blanka Černá, tisková mluvčí NPÚ, tel. 724 511 225, cerna.blanka@npu.cz